Рік II. ч. 260. (415) Пятниця, 21. листопада 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 280-30
РЕДАКЦІЯ:
Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і за кордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марка = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Великі втрати англійців

у північній Африці

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 20. 11. Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

На східньому фронті проходять боеві дії з дальшим успіхом.

Повітряні сили бомбардували совітські летунські бази на північно-східньому побережжі Чорного моря і в області середнього Дону. Ескадри боевих літаків атакували залізничі транспорти та залізничі получення на середущому фронтовому відтинку і на схід від Волхова. Сильні повітряні боеві сили обкинули Москву вдень розривними і запальними бомбами. Біля Петербурга зістрілили у смілому наступі два німецькі летунські загони 8 ворожих літаків з одного більшого утікаючого транспортового відділу.

В бою проти Великої Британії пошкоджено бомбою біля Фарерів один середній торговельний корабель. Дальші повітряні налети були спрямовані на військові споруди на англійському південно-західньому побережжі. З повітря продовжувано мінування британських пристаней.

На фляндрійському побережжі відбили човни передньої сторожі служби безпеки один наступ британських скорих човнів з успіхом без втрат. Поцілено один ворожий скорий човен так, що треба числитися з його втратою.

В північній Африці перейшли англійські сили 18 листопада з приготованих від кількох днів на південь і на південних захід від Сіді Омар становищ до наступу в напрямі на Тобрук. Негайні протинаступи німецько-італійських військ відбили на захід від Сіді Омар сильні атаки англійських скупчень з важкими для них втратами. Знищено численні панцирні боеві вози.

Японсько-совітський граничний інцидент

ГСІН-КІН. — Про японсько-совітський граничний інцидент на манджурсько-совітській границі — видано в середу в Гсин-Кіні таке урядове повідомлення: представник японської армії Кватун подав з того приводу ось що: „Один малий відділ манджурської граничної сторожі ствердив 16. 11. біля Ґаратнор на північний схід від Яляйнор на західньому відтинку манджурсько-совітської границі підозрілі сліди ніг. Ідучи слідами, які вели в південно-західньому напрямі, відділ зустрінув яких 25 км. на північний схід від Ґаратнор трьох совітських їздців. Після того прийшло до удару і тоді вбили одного вояка большевицького, а двох взяли в полон. Полонені заявили, що вони є з 53-го корпусу прикордонної сторожі, що є стаціонований в Абагайхевску. Полонені признались до того, що вони хотіли вдертися до Манджуко, щоби вишпіонувати військові становища на шляху Харбін-Манджулі. Манджурське міністерство зак. справ склало 18. 11. в совітському генеральному консуляті в Харбіні гострий протест.

—o—

Гострий протест Манджу-ко

ГСІН-КІН. Про протест манджурського уряду у совітської влади з приводу нарушення совітським вояками границі біля Ґаратнор, подають, що він написаний в дуже гострій фромі. В тому протесті говориться, що це поновне нарушення границі далеко тяжче, ніж всі дотеперішні цього роду випадки, і то тимбільше, що цим разом совітські вояки вдерлися глибоко на манджурські суверенні території. Протест домагається від Совітів докладних заряджень проти повторення таких випадків.

Знищення англійських панцирних возів

РИМ. — Італійська Головна Кватира Збройних Сил подає: Вночі на 19 і 20 листопада бомбардували наші повітряні боеві сили летунські і морські бази на Мальт..

Минулої ночі англійські літаки скинули без тяжких наслідків бомби на міста Бріндізі і Неаполь та в околиці Месини. В Бріндізі зістрілено один літак. В Неаполі ранено три особи з них одну важко. В Бріндізі убито одну особу, а три ранено.

На світанку в середу атакували в Мармариці змоторизовані ворожі сили італійські панцирні частини розложені напроти них. Панцирна дивізія „Арієти", яка виконала рішучий протинаступ, окружила під кінець дня частини ворожих панцирних боевих возів і знищила їх, інші відступили [illegible] на 150 км. фронті іде дальше.

Носій нового ладу

СОФІЯ. — У вівторок на засіданні парляменту закінчено наради послів над діяльністю народнього собранія і над престольною промовою короля. Після промови посла державної партії, Ґаврила Ленкофа, який висловив вдячність державам осі, забрав слово колишній болгарський президент міністрів, Александер Цанков, що тепер є в опозиції. Після огляду болгарської закордонної політики, промовець вказав на теперішні події і заявив, що цю війну ведуть менше за ревізію мирових дороворів, як за створення нового світу, — це є нового суспільного і господарського ладу взагалі за новий лад. Англія, що була творцем капіталізму, гине тепер, а Росію, яка в дійсності мала завдання бути посередником між Европою і Азією, большевизм відштовхнув від її історичної місії. Пос. назвав Німеччину носієм нового ладу.

В роковини Базару

Коли б думати, що німецькій нації на тисячліття вистарчало б слави перемог на боевищах, італійцям осягів у мистецтві — то нашими терпіннями з їх героїчним трагізмом подій ми могли б перевищити всі терпіння народів світу.

І так від початку нашої історії. Заедно боротьба, — змагання, непомірні, криваві. Не переводились вони віками, а все з азіятами Сходу. Валилися в румовища памятники культури, пропадали цінності віковних надбань, пустіли оселі — плодючі лани, заростали пралісами й бурянами.

„Та біда чайці небозі" — писав великий гетьман Мазепа — „що вивела чаенят ток при битій дорозі". Біда! Бо — що тільки плуг перековання зі зброї заоре ниву, — насувають зі сходу нові все грізніші бурини, котиться страшна навала.

Були віки Троянові, були княжі часи блеску, козацької слави і пишного гетьманського барока, та все це мусіло обернутися внівець, стоптане копитами орди, розвалене плюгавим личаком азіята, поки знову, з літами повертались, чи поприходили на уходи недобитки з Заходу, піднімаючи з руїн оселі, відроджуючи з попелищ нове життя. І так поруч терпінь і нищоти відростали знову ті безсмертні паростки на старому пні, бо коріння його було міцне й здорове.

І йшов цей змаг, трагічний, безконечний, залишаючи легенду і цю крилату пісню сумовиту. Тож що дивуватися, що вона молева. Цяж бо нута зберігала скарби наболілої душі, підсичувала віру у спротив. З болю родиться часом й запеклість, а з туги і чин.

Роковини Базару — героїчна, а заразом і трагічна смерть 359 борців за волю — це не єдина в нашій історії подія, що позначувала ці криваві шляхи визвольних змагань. Вона завершила лиш іще один з новіших етапів боротьби, який почався в Карпатах 1914 року почерез Ужок, Маківку, Лисоню, а закінчився — Киевом, Крутами й обидвами зимовими походами, що з них Базар був цим фінале другого.

Опісля прийшло вже це найтрагічніше: ми його побачили — тепер після розвалу большевицької тюрми народів. Ці змагання з жидо-комуною коштували мільйони жертв, привели до масового винищення, а навіть до людоїдства...

В історії записано, що був Базар. Роковини Базару святкуємо щороку і поруч Крут це один з пропамятних днів. Та історія Базару, ще досі не була обслідувана з різних причин вимагає ще насвітлення. І саме тепер прийшов у решті час, повязати ці розгублені нитки. Обслідування Базару важне для нас хочаби й тому, що були там несподіванки, які так часто повторюються. Загалом тепер є змога зайнятися Базаром, а могила, висипана там на вічну память жертвам, повинна стократь перевищувати всі інші могили слави. — Щоби заедно нагадувала не лише це большевицьке жахливе минуле, але була й тією осторогою перед небезпекою, що загрожує вічно зі Сходу...

Вияв европейської свідомости й відповідальности

Призначення Альфреда Розенберга міністром Німеччини для окупованих східніх теренів і гавляйтера Еріха Коха Державним Комісарем для України викликало в цілому світі величезне враження. Тим то й дуже цікаво буде пізнати, що думають про цю справу німецькі урядові круги, яких думку не віддзеркалює офіційний комунікат про призначення згаданих Достойників і тому на цьому місці передаємо статтю „Дойче Політіш-Діпльоматіше Кореспонденц", що, як відомо, є півофіціозом німецького міністерства закордонних справ і якої погляди треба вважати за міродайні та за погляди урядових кругів. — Прим. Редакції.

Оснування міністерства для окупованих східніх теренів та створення Державних Комісаріятів „Східніх Країв" й „України", це акти найвищого політичного й історичного значіння. Бо підчас цього, як німецькі війська ведуть дальше війну проти большевизму аж до остаточного його знищення, то звільнені від цієї незрозумілої европейській культурі й цивілізації системи країни переходять на нові адміністраційно-правні основи. Тому, що Німеччина перебирає це завдання, дає вона доказ своєї найвищої европейської свідомости й відповідальности.

Області, що перебувають отак знову втілення в европейсько-континентальну спільноту, дістають тим самим природою дані їм завдання, яких вони досі не мали. І так, як західні частини колишнього російського царства зміцнять прохарчування Европи, так і висока промисловість старого континенту причиниться до того, щоб принести населенню цих частин такий ступінь життєвих можливостей та цивілізації, якого бракувало їм абсолютно під большевизмом. Скінчиться нестерпний стан, в якому Сов. Союз відмежувався від Европи, що мало такі наслідки, що европейські промислові держави були приневолені до стратегічно і політично невидержного та економічно дуже проблематичного союзу, тоді як вкінці решта етнографічно і географічно приналежних до Европи мас населення щораз більш відчужувалася остаточно від західної культури. Непрохідний мур, який збудовано між народніми масами Сов. Союзу та Европою, є остаточно зваленний. Вікно, що його пробив колись до Европи Петро Великий, і яке большевики знову були замурували, поширили німецькі війська у широку браму.

Дивлючись з історичної перспективи, всі ці засоби *приходять якраз у пору*. Вони приходять у моменті, коли німецька перемога на Сході є перерішена, тоді, як большевизм у своїм відвороті в напрямі Середньої Азії залишає за собою та хоче залишати тільки руїни. Метою всіх цих народів, що боряться за знищення большевизму, є ввести можливо якнайскоріше на його місце новий лад Европи. Картини руїн, спалених міст та мас втікачів незгідні з етичним поняттям нової Европи. Тому й німецька адміністрація, яка перебирає ці простори під свою опіку, вирішена дозволити, щоб за носіями зброї, яка нищить ворога, йшли скрізь вартові ладу та носії миру для місцевого населення. Було б лекше воно, залишити це населення його долі та казати йому самому поносити наслідки большевицької системи. Але Німеччина, що не знає ні помсти, ні злобної втіхи і якої зовнішньо-політична мета змагає у повній свідомості своєї відповідальности в напрямі нового кращого ладу та постійного миру, не хоче й на Сході Европи, так як і на Заході, ніякого хаосу. Тому й завданням нової цивільної управи є усунути все це румовище, яке залишило большевицьке панування з відходом червоної армії на велетенському просторі між Фінським заливом і Чорним морем.

Факт, що провід тієї адміністрації оформлено в окреме міністерство, каже додумуватись про далекойдуче значіння тих завдань, які не обмежається до найконечніших очищуючих робіт, але хочуть вести відбудову на европейський розмір і згідно з европейськими поняттями. Виконання цих завдань є незалежне від дальшого ходу цієї війни та від її тривання, бо — по-перше — стан, у якому найдено ці східні области, не терпить проволоки, з другого боку і ця війна не повинна бути перешкодою молодим силам нової Европи в тому, щоб на злість усім ворогам та завистникам розпочати відбудову цього континенту та вести його назустріч щасливій дійсності. Починаєтеся діло, що для майбутнього світу взагалі і для Европи зокрема буде неменш епохальне, як колись було охоплення нових континентів европейською творчою силою.

Відправа голов УДК і Делегатур краківської области

Як наші читачі вже знають, в середу 19. листопада ц. р. відбулась у Кракові відправа голов УДК і Делегатур краківської области. Відправу відкрив Провідник УЦК. проф. д-р В. Кубійович виголосивши при цьому довшу промову.

На вступі своєї промови Провідник УЦК повитав приявних голов та референтів УДК, що численно прибули на відправу. Зокрема повитав тих відпоручників УДК, що донедавна знаходились в іншій політичній від нас дійсності та тепер, через прилучення Галичини до Ген. Губернаторства та поширення краківської области прибули сюди з повітів Ярослав, Перемишль і Сянік. Остання відправа була ще в січні ц. р., плянована була друга відправа в літі, але воєнні дії не довели до її здійснення. Опісля Провідник приступив до перегляду діяльности УЦК впродовж цілого його існування.

Час цей, говорив він, треба поділити на дві частини, а саме: відтинок праці до німецько-большевицької війни і відтинок від цієї війни до сьогодні. Перша частина обіймає такі завдання: піднесення наших західніх окраїн, що досі може не мали ніколи такої доброї конюнктури. По цьому боці Буга й Сяну знайшлися сотні нашої свідомої інтелігенції, що могли взятися за освідомлення й за всестороннє піднесення цих наших земель. Завданням УЦК було не тільки кермувати тією працею, але створити в нових теренах можливі умовини життя саме для тих тисячів утікачів, які рятували своє життя перед большевицьким терором. Завдяки цим обставинам Холмщина й Лемківщина пережила нову картину своєї історії, що лежить уже за нами. Про те, як і чи УЦК виконав ці свої завдання, кажуть хочби такі цифри: тисячка українських шкіл, Українських Освітніх Товариств чи кооператив. Хоч може не на всіх ділянках виконано програму всеціло, може не всі клітини дописали, але назагал можна білянс тієї праці замкнути позитивним вислідом.

Ці осяги завдячуємо двоякому чинникові, українському й німецькому. Всі українці, що знайшлися в новій політичній дійсності без вагань станули до праці, часто чорної й невдячної. Інтелігенція, зокрема в низах, здала цей іспит блискуче. В холоді й недостатках працювали вчителі, торгували кооперативи, їздили організатори. З другого боку німецька влада пішла цим нашим змаганням якнайдальше на зустріч, дозволивши цю роботу й піддержуючи її. Перед самою війною відбулася конференція Проводу УЦК з німецькими провідними чинниками в ГГ, де устійнено програму праці на найближчий рік. У загальному всі наші побажання знайшли прихильний відгук і справа нашої організації двигнулась на цілий крок вперед. Та через вибух війни здійснення цих плянів здебільша треба було відложити і це завдання чекає нас тепер.

З черги Провідник торкнувся деяких справ, звязаних з нашим внутрішним положенням на передодні вибуху війни.

Дальше приступив до другого періоду праці УЦК, а саме після вибуху війни. У звязку з війною відплила велика частина молоді, що працювала на західніх окраїнах, на Схід. Повстала конечність рятувати стан посідання на цих теренах. Головно на Підляшші і Холмщині. Та цей самовільний відплив вдалося щасливо перебороти кількома закликами, які оголосив УЦК у справі поспішного й нездисциплінованого опускання терену.

Другою важною справою цього відтинку був поворот емігрантів на рідну землю. Щоб надати цьому поворотвоі зорганізовану форму, розіслав УЦК до своїх клітин обіжник про зголошення фахівців, яких у порозумінні з німецькою владою можна б потім приміщувати на рідних землях. Цю ділянку провадив в УЦК Відділ Праці, а у Львові спеціяльний відділ УЦК. Та з огляду на воєнні умовини масового повороту українських емігрантів не вдалося ще перевести, вдалося дотепер тільки виєднати індивідуальні перепустки для певної кількости фахівців, що самі, без родин, могли виїхати на українські терени.

Впродовж літа відбув я — говорив Провідник — кілька поїздок до Львова з метою навзати контакт з тамошнім Проводом. Головною метою моїх взаємин було, поінформувати Львів про нашу працю й осяги тут, довідатись про їх працю і пляни та послужити їм нашим у дволітній співпраці з німецькими чинниками, набутим досвідом. Із цих взаємин виніс я враження, що наше громадянство в Галичині, без огляду на довголітній совітський гніт та важкі криваві жертви, не стратило сили духа й відповіло вимогам хвилі.

По прилученні суцільної української території — Галичини до Г. Г. створилась нова дійсність, що вимагала зясовання деяких засадничих справ. В тій цілі зі Львова приїхала делегація в особах д-ра Паньківського, д-ра Сімовича й інж. Бачинського й ми відбули конференцію з відповідними німецькими чинниками і внесли в тій справі меморіял. На меморіял ми ще відповіді не одержали. Досі вирішена вже справа Українського Видавництва, як самостійного українського підприємства під українським проводом. Наприкінці Провідник УЦК зясувава загальне українське положення. При тому завважив, що в громадянському житті не треба кермуватись почуваннями, тільки думати реальними категоріями. Тому не треба попадати в якінебудь крайності, як захоплення чи зневіру. Головним осягом для нас є те, що найгрізніший наш ворог — большевики — знищений і то завдяки геройському німецькому воякові, що під проводом Фірера бореться за новий лад в Европі. Найважнішим нашим завданням тепер є зайнятися нашими пекучими проблемами, які висуває теперішне життя. Працювати над цими справами, одночасно не забуваючи про великі завдання.

З черги керманичі Відділів УЦК складали звіт з праці та подавали пляни на майбутнє.

М-р М. Ценко (Орг. Відділ). Стан організації перед війною: на терені 4 областей було 27 Українських Допомогових Комітетів, 45 Районових Делегатур, 118 Волосних Делегатур, 978 Мужів Довіря. Воєнні події відтягнули багато людей від праці, яка в ніякому разі не може припинитися. Зокрема важне є удержання тісного звязку з громадянством. В тій цілі слід переводити, по можности що місяця, відправи з Мужами Довіря та анкети з громадянами по містах. Дальше порушив важну для нас справу розпізнальних карт (т. зв. кенкартів), шо є своерідним плебісцитом, а дальше справу людського матеріялу, цебто притягнення людей до праці в УДК чи Делегатурах.

(Док. буде)

—o—

Промова Генерал-Губернатора д-ра Франка

в берлінському університеті

БЕРЛІН. — Ген. Губернатор д-р. Франк виголосив у берлінському університеті відчит про Ген. Губернаторство. На відчиті були приявні поруч численних представників держави, партії і збройних сил також італійський амбасадор Альфієрі, посол Сакума, як заступник цісарського японського амбасадора, мадярський посол Штояй, болгарський Драганов, фінляндськийКівімекі, а також дипломатичні представники Словаччини, Румунії і Манджуко.

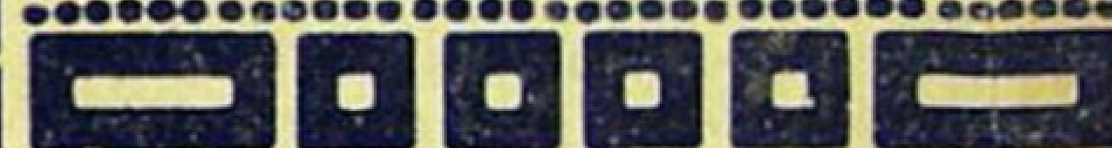
Д-р Франк розглянув у своьому рефераті першазвсе німецькі впливи в просторі Висли, вказуючи м. ін. на те, що 181 міст Ген. Губернаторства завдячує своє повстання магдебурському праву. Опісля Ген. Губернатор зазначив, що оборонна війна проти большевизму надала просторам над Вислою окреме значіння: Ген. Губернаторство, яке досі було на найдальшій східній границі Німеччини, тепер стало звязковою полосою між Німеччиною та новими східними країнами.

Успіх адміністраційної праці в Ген. Губернаторстві треба завдячувати, на думку Ген.-Губернатора, простій та суцільній адміністраційній будові. На просторі 170.000 км. кв., поділеному на 5 областей, невелике число німецьких урядовців відбудувало без огляду всі труднощі лад і пустило в рух господарство. Дуже багато зробила теж німецька поліція, під якої проводом беруть у відбудові участь частини польської та української поліції. У звязку з тим вказав Ген.-Губернатор також і на осяги Східньої Залізниці та Німецької Східньої Пошти.

Не треба забувати—говорив д-р Франк, що через простори Ген. Губернаторства перейшло в боях кілька армій, що майже всі мости були знищені, села і міста лягли в руїнах і попелищах та що до часу перебрання адміністрації цивільною управою, через ті простори мандрували маси людей. Сьогодні панує тут знову лад. Збудовано майже півтора тисячі кільометрів нових шляхів, збільшено залізничу сітку і збудовано нових 1700 км. залізної дороги. В усіх великих фабриках працюють частинно дві, а то і на три зміни. Цілковито переведено управу землі в сільському господарстві і зібрано вповні жнива. Крім того сотки тисяч сільсько-господарських робітників, українців і поляків, найшло працю в Німеччині. Окремі вимоги ставила розбудова Висли, що як майбутня дорога звязку з іншими східними областями, має велике значіння.

Осягнені досі успіхи виказують правильність шляху, яким іде німецька адміністрація Ген.-Губернаторства — закінчив д-р. Франк свою промову.

Міністр фон Розенберг перед німецькою пресою

БЕРЛІН. — З нагоди допоручення Фірера, обняти зайняті в бою проти большевизму східні країни, прийняв міністер фон Розенберг у вівторок пополудні представників німецької преси і пресових німецьких урядових станиць.

При тій нагоді міністер дав короткий огляд історичних підстав та завдань, що виринають з доручень Фірера. Між ними на першому місці є усунення большевицького хаосу а тим самим приєднання тих країв до нового ладу.

Адмірал Кенніґен про італійську фльоту

СТОКГОЛЬМ. — Адмірал Кенінґен, начальний вожд англійської военної фльоти на середньому сході, заявив в інтервю з „Дагенс Нігетер" на свому командному пароплаві, що було б смертельною помил кою не доцінювати потенціональну сил італійської фльоти. Кількість боєвих ко раблів італійської фльоти навіть тепер кілька одиниць більша, ніж це с[...] чатком війни.

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

ОДИН ІЗ 359

1921 — 21. XI. — 1941.

У нас чимало героїв, що віддали за батьківщину своє життя й кануло у прірву рідної непамяті, як камінь у річку. До них треба зарахувати Січового Стрільця сотника Володимира Стефанишина. Він і за свого короткого, але бурхливого життя не питав за славою, за розголосом: був це крицевий характер, здисциплінований і справі відданий вояк.

Про нього цих декілька рядків в памятні роковини Базару.

*

Рік 1915. Німецько-австрійські армії випирають із Галичини царські війська. Осінь горить і палає лісами, вибухає шрапнелями, то гранатами, жахтить стернями і соняшниками в полях та городах і здорово тремтить синявою неба. Січові Стрільці посуваються на схід, а до них напливає зі співами, з вогнем безжурної бадьорості, інколи й зухвалости — нова українська молодь.

І мене, юнака, призначено ще до Коша УСС: привчитись военному ділу, бо на фронті ще „надто дитиною" виявився. Я й прибув на цей вишкіл, що й чотирьох тижнів не тривав.

В селі Боднарові, біля Станиславова, стояли новобранці, а в Майдані „стара война". Село гомоніло співами і гамором невгомонної молоді, а над усіми висіла повна пригод і небезпек війна. Кожний мяз, кожний атом нашої фізичної істоти був набраклий хотінням цих пригод, боїв. Вечорами, по вправах, у кантині у Мрочка аж темніло від диму з папіросів і від крику молодого братства, що заїдало ковбасу й попивало дешеве вино. І співало! Безнастанно співало і краю цим співам не було.

Там, у Боднарові, вперше пізнав я тоді десятника Володимира Стефанишина. Був я у четі, що нею командував він. Походив він, як не помиляюсь, зі Станиславова, там і в школу ходив. До Боднарова прийшов він просто з лікарні, де лікувався на важку рану в голову, з бою на Маківці. Очі в його були сині, які та рішучі. Здорове, смагляво-румяне обличчя, гарні і пристрастні вуста, сильна борода і високе чоло. А було йому тоді ледве двадцять років. Середня струнка та гнучка постать.

Вправляючи нами, він рішучим і вривним голосом давав накази. Коли ж, як це всюди трапляється, хтось із іще юної несили не міг того наказу виконати, тоді Стефанишин спалахував, затискав уста, гостро очима прошивав юнака, поки цей не виконав важкої вправи. А тоді, по виконанні наказу, задоволений сердешне усміхався я до новобранця.

Прийшла російська протиофензива. І тоді нас, як запасний курінь, вислали на фронт над Стрипу. Цей запасний курінь вирушив у поле під командою четаря Никорака, а четар Квас був його заступником. У поле йшов із нами десятник Стефанишин. В курінї були самі юнаки — від 16 до 20 р. життя. Дехто з нас уже був у боях, але всі однаково рвались у нові бої. Стефанишин, як четовий, ішов поруч нашої чети. Чим ближче фронту, чим виразніше було чути клекіт кулеметів і вибухи гарматніх стрілен, тим більше молодий четовий у крові запалювався.

Були й такі між нами, що йшли на фронт босоніж. Це, сьогодні, видається неймовірним. Одначе так було, бо я це сам відчув із моїми ногами. В австрійськім корпусі Гофмана, до якого належали не все було до ладу. Не одному з н[...] наші, інколи важкі боєві осяги, при[...] ла „медаля" І-ої кляси срібна, але п[...] шовши через команду корпусу, ст[...] діставав уже тільки ІІ-ої кляси, а най[...] ще „бронзяка". Стрільці приймали це [...] готом! Адже знали ми всі, що нача[...] ком штабу цього корпусу був поля[...] п[...]танЛіневський і він знав, що ст[...] буде битись і без медалі, і босий. А н[...] рі стояли соняшні, аж пахучі дні, [...] білим інеєм поля вкривали. Одного [...] в Підгайцях, при кінці жовтня 1915 [...] що були босі, беручи каву, весь ча[...] скакували, бо мороз таки добре щ[...] няти. І всі, босі й убуті, реготались [...] одним дотинаючи. Чет. Никорак і С[...] нишин якось гірко усміхалися й гов[...] нам, що у Вівсю, де стояв наш по[...] [...]танемо черевики. Так і сталось.

Пізним вечором прибули ми до [...] На другий день нашим куренем попо[...] ті сотні полку, що найбільше були [...] піли страт у боях. Тоді приділено [...] сотні Р. Сушка, в І-ому курені, а Ст[...] шина до сотні Вітовського, у ІІ-ому [...] ні. І з того часу більше ми зі Стефан[...] ном не здибалися.

Рік, чи й півтора року пізніше. Стеф[...] нишин, як хорунжий, попав у боях у мо[...] ковський полон. А з вибухом революції [...] Росії — 1917 р. — виринає він у київських Січових Стрільцях, де між іншими були [...] Є. Коновалець, А. Домарацький, А. Мельник, Р. Сушко, Черник. Всіма нами кидала доля: то бої під Львовом, то під Києвом, по всій Україні — як вона широка, — т[...] я тільки чув про Стефанишина, про його очайдушність, гарт духа, дисципліну, — ал[...] не зустрічався з ним.

Аж прийшов 1920 р. — зима. Наша ар[...]

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Державний Комісаріят, Протекторат і Генеральне Губернаторство

як три засоби забезпеки німецьких інтересів.

У звязку з призначенням Альфреда Розенберґа міністром Східніх просторів, а ґавляйтера і надпрезидента Еріха Коха державним комісарем України, виринає питання, як виглядає правно-адміністраційна організація Державного Комісаріяту і чим вона відрізняється від таких інших правно-адміністраційних творів, як Протекторат і Генеральне Губернаторство. Досі існують вже 2 державні комісаріяти: в Голяндії і Норвеґії. Як виглядатиме організація Державного Комісаріяту України, цього ще покищо ближче не знати, але можна здогадуватися, що вона в загальному нагадуватиме вже існуючі державні комісаріяти. Тому, що про ті три типи німецької управи, якими є Державний Комісаріят, Протекторат і Генеральне Губернаторство, в „Кракавер Цайтунґ" ч. 252 появилася стаття д-ра Г. Шперля п. з. „Генеральне губернаторство, як приклад німецького володіння", подаємо з неї деякі виїмки в перекладі, з тим що автор наперед розглядає організацію Державних Комісаріятів у Норвеґії і Голяндії. Зміст виїмків тієї статті такий:

„Для всіх тих типів остільки існує спільна вихідна точка, як і для всіх тих просторів, що опинилися під німецьким наглядом, що перш усього вони підлягали, сутовійськовій адміністрації. Коли мова про Захід, та 20. V. 1940 *головний командант сухопутньої армії*, тодішній генерал-оберст фон Бравхіч, наказав на підставі уповажнень Фірера і Найвищого Вожда, творити військову адміністрацію. Її шефом у Бельгії і Голяндії іменував фельдмаршал фон Бравхіч генерала фон Фалькенгавза. Той стан, який тоді створили, далі ще існує в Бельгії. Щодо Голяндії, то він через те змінився, що 19. V. 1940 р. Фірер призначив міністра д-ра Сайс-Інкварта державним комісарем для зайнятих голяндських просторів. Супроти того шеф військової адміністрації в Бельгії і Голяндії ген. фон Фалькенгавзен передав цивільну владу державному комісарові і одночасно переніс права військової суверенности на ген. Христіянзена. Такий стан заіснував також у Норвеґії, бо 24. IV. 1940 р. Фірер призначив надпрезидента Тербовена державним комісарем зайнятих просторів Норвеґії.

ДЕРЖАВНИЙ КОМІСАРІЯТ НОРВЕҐІЇ.

На прикладі Норвеґії можна ближче пояснити функції державного комісара. Стаття 1-а названого наказу Фірера означує становище державного комісара. Він стоїть на сторожі інтересів німецької держави і виконує найвищу цивільну владу. Ст. 4-а доповнює ст. 1-шу таким чином, що вона розмежовує завдання державного комісара і військового команданта. Командант німецьких військових відділів у Норвеґії виконує військові суверенні права. Але всі його домагання, що торкаються цивільної ділянки, виконує державний комісар. Оскільки військове положення того вимагає, військовий командант має право наказати такі засоби, що є необхідні для переведення його військових доручень і військової забезпеки Норвеґії. Ст. 6-та ближче означує становище державного комісара до центральної влади Німеччини. Державний секретар безпосередньо підлягає Фірерові і дістає від нього доручення і вказівки. Ст. 5-а про виконну владу державного комісара каже, що державний комісар може послуговуватися німецькими поліційними органами. Статті 2 і 3-а присвячені внутрішній адміністрації. І так ст. 3-я каже, що державний комісар може творити право шляхом видавання розпорядків. Зрештою далі обовязують дотеперішні закони, хіба що вони противляться вимогам окупації. Вкінці ст. 2а обіймає постанову, що державний комісар може послуговуватися з метою конувати свої накази й адміністраційні функції норвежською адміністраційною комісією і норвежськими органами влади.

ПРОТЕКТОРАТ.

Ліквідація чесько-словацької держави від самого початку поставила суттєво зовсім інші державні і адміністраційно-технічні проблеми, як зайняття просторів на Заході. Сталося воно так не тільки тому, що німецькі війська ввійшли туди на власне прохання чехів взяти їх під опіку німецької держави, але також і тому, що існували інші умовини, спричинені тим, що колись Чехія і Моравія належали до Німеччини і чесько-моравська кітловина положена в німецькому життевому просторі. На підставі наказу Фірера з 16. III. 1939 р. виконна влада в Чехії і Моравії перейшла на головного військового команданта. Згаданий наказ Фірера доручив її в Чехії головному військовому командантові групи 3, а в Моравії головному військовому командантові групи 5. Того самого дня міністр фон Рібентроп проголосив на празькому замку наказ Фірера про створення Протекторату Чехії і Моравії. Коли мова про нього, то годиться зазначити, що тут маємо до діла не з якимось міжнароднім договором, але з актом, що випливає тільки зі суверенности німецької держави. Протекторат не є ніяким міжнароднім підметом, бо частини колишньої чехо-словацької республики, які зайняли німецькі війська, згідно зі статтею 1-ою наказу Фірера входять у територію Великонімеччини і підлягають сильній охороні Німеччини. Зокрема не має Протекторат таких суверенних прав, що є дійсними висловами державної влади, як право мати збройну силу і втримувати власні посольства. Згідно з постановами статтей 6 і 7-ої закордонні справи Протекторату полагоджує Німеччина, яка також узяла на себе й обовязок військової охорони Протекторату. З тією метою Німеччина втримує в Протектораті гарнізони. Згідно з устійненими у 1-ій статті державно-правними відносинами мешканці Протекторату, що є німецької народности, дістають згідно зі ст. 2-ою німецьку державну приналежність і відповідно до німецького закону про громадянство, стають громадянами Німеччини. Інші мешканці Протекторату мають державну приналежність Протекторату. З прав, застережених для Протекторату, найважнішим є право автономії. 3-я стаття наказу Фірера говорить про те ось що: Протекторат Чехії і Моравії є автономний і сам собою управляє. Згідно з характером урядової влади в Протектораті, що випливає з її надання, 3-я стаття далі стверджує, що Протекторат виконує признані йому права згідно з політичними, військовими і народньо-господарськими інтересами Німеччини. Ст. 9-та передбачує обмеження, бо Протекторат підлягає під митним оглядом Німеччині. Крім того ст. 11-та передбачує дальші можливості обмежити автономічну адміністрацію, коли би такого обмеження мали вимагати інтереси Німеччини. Оскільки загальний інтерес того вимагає, Німеччина може видавати законні приписи з важністю дня Чехії і Моравії. Німеччина також може перебрати під власну управу дальші ділянки адміністрації і може творити необхідні для того власні органи влади. Зрештою підставові постанови про автономію обіймають уповажнення, що Протекторат може творити своє власне право для тих ділянок, яких Німеччина не переймає під свою власну управу.

Ст. 5-а наказу Фірера ближче означує становище Державного Протекторату в Чехії і Моравії. Державний Протектор є сторожем інтересів Німеччини в Протектораті. Крім того ст. 5-та називає його заступником Фірера і державного канцлера та уповноважненим уряду Німеччини. Тільки Фірер дає йому доручення. Тому ні уряд Німеччини, ні поодинокі німецькі міністри не мають права давати йому доручень. Далі державний протектор є керманичем всієї німецької адміністрації в Протектораті. З військових причин виїмкове становище займає тільки німецька збройна сила. Коли суцільність Німеччини вимагає, щоби деякі справи впорядкувати з центру, отже з Берліна, тоді кожний міністр Німеччини відповідно до своєї ділянки мусить собі заздалегідь запевнити для такого полагодження справи згоду державного протектора. Ст. 5-та каже про взаємини між державним протектором і органами автономічної адміністрації. Державний протектор затверджує членів уряду Протекторату. Далі державний протектор уповажнений наказати, щоби його повідомляли про все те, що робить уряд Протекторату. Він може спротивитися всьому тому, що може шкодити Німеччині і коли би проволока була звязана з небезпекою, він може наказати поробити заходи, що є в загальному інтересі. В межах признаної Протекторатові автономії, він має такі автономні органи: президент держави зі широкими уповажненнями в розумінні авторитарного проводу Протекторату, уряд із президентом міністрів на чолі та 9 міністерств.

ГЕНЕРАЛЬНЕ ГУБЕРНАТОРСТВО.

Колишня Польща ввійшла в обсяг панування Великонімеччини після того, як закінчився воєнний похід, що тривав 18 днів. Той процес перейшов різні стадії. Місяць після того, як 28. IX. 1939 р. перестала існувати колишня польська держава, 26. X. 1939 р. на місце військової адміністрації прийшла цивільна. Саме тоді Фірер призначив міністра д-ра Франка „Генеральним Губернатором для зайнятих польських просторів". Від того дня в колишній Польщі почалася серед боротьби з великими труднощами будова німецької адміністрації. Її вислід такий, що Генеральне Губернаторство поступенно наблизилося до Німеччини. Це приблизення найшло також і свій зовнішній вислів у тому, що на підставі уповажнення Фірера Генеральний Губернатор розпорядком з 31. VII. 1940 р. замінив назву „Генеральне Губернаторство для зайнятих польських просторів" на „Генеральне Губернаторство". Той сам розпорядок змінив назву адміністраційної верхівки, що досі називалася „Станиця Генерального Губернатора" на „Уряд Генерального Губернаторства". Свою остаточну форму, яка сьогодні обовязує, адміністраційна розбудова Генерального Губернаторства дістала на підставі 3-го розпорядку про організацію адміністрації Генерального Губернаторства з 16. III. 1941 р. З нього виходить, що Генеральне Губернаторство є побічним краєм Німеччини. Воно має своє власне законодавство, адміністрацію, найвищу фінансову владу та власну митну територію. Таким чином воно є зовсім суцільною складовою частиною великонімецького обсягу володіння. Згідно зі згаданим розпорядком уря...

...польських таборах. І десь при кінці ... 1920 р. зустрілись ми з ним у Пикуличах біля Перемишля, у таборі, в канцелярії штабу Запоріжької Дивізії.

— Сотнику, гаразд! — кликнув я.

— О! Дайже Боже здоровя! — відповів ...нишин, а його очі загорілись ясні... ...них, в одну мить, промайнули шість ... минулого.

...кривав свою душу дуже рідко, й то ...сім, і тільки тоді, коли мав довіря до співрозмовця...

...ворив тоді дуже швидко і з великим запалом. Розказав мені тоді багато ...польських інтриг. Було йому о... ...о оте таборове життя, ота темрява ... та квасна метушня дрібничковості. ... нишком, звірився мені:

— Мабуть, що підемо на тамтой бік, у ...нку! Іду й я... — і на саму згадку ... рішуче уста.

*

...йшов і 1921 рік — осінь.

...лись до лету, як вірли — молоді, ... характерні, що мали єдину сильну ...захитну прикмету: надусе любили свою ...ківщину!

І пішли за Збруч, у бій проти жидо-москвина та його звироднілої ідеї; тоді, коли вся ота стара й звиродніла Европа признавала і визнавала оту державу жидівської доктрини. А ці смільчаки пішли у безнадійний, безвихідний і кривавий танець.

Аж прийшов холодний 21 листопад: Базар! 359 —

Їх там полягло!

А між ними — і сотник Володимир Стефанишин.

Генерального Губернаторства так зорганізовані: у його проводі стоїть Державний Секретар. Уряд складається з Державного Секретаріяту і Головних Виділів.

Коли мова про становище самого Генерального Губернатора, то він безпосередньо і цілковито репрезентує на території Генерального Губернаторства Фірера. Тому, коли Німеччина бажає вплинути на будьяку справу Генерального Губернаторства, то це може вийти тільки від самого Фірера. Всі державні суверенні права, які в Німеччині виконує Фірер, в Генеральному Губернаторстві виконує, за винятком найвищої військової влади, Генеральний Губернатор. Він репрезентує, коли мова про територію, яка йому підлягає, компетенцію всіх німецьких міністерств. Крім того Генеральний Губернатор на підставі доручення Державного Маршала Великонімеччини виконує на території Генерального Губернаторства функцію комісаря для оборони Німеччини“.

—о—

З НОВИХ ВИДАНЬ

Девятьсот літ німецько-українських взаємин

(Від нашого кореспондента)

Прага, листопад 1941.

„DIE UKRAINE UND DAS REICH“. Neuen Jahrhunderte Deutsch-Ukrainischer Beziehungen im Spiegel der Deutschen Wissenschaft und Literatur von Dmytro Doroschenko, 1941. Verlag von S. Hirzel in Leipzig.

Не зважаючи на зрозуміле велике зацікавлення загалу, викликане подіями на Сході, про Україну довший час не було в німецькій мові нових публікацій. Тим більшу увагу звертає на себе поява нової великої книги у вітринах великих німецьких книгарень — Дмитро Дорошенко: УКРАЇНА І НІМЕЧЧИНА. Девятьсот літ німецько-українських взаємин у дзеркалі німецької науки і літератури. Книга імпонує вже самим своїм виглядом: має стор. VIII+300 великої вісімки, видана дуже чепурно, на доброму папері, гарна двокольорового друку обкладинка. Ціна книги — 17 нім. марок.

Політичні, економічні, господарські та літературні німецько-українські взаємини, в залежності від того, чи Україна була активна чи пасивна, залишили свої сліди в німецькій мемуаристиці, науці та в гарному письменстві. У своїй праці проф. Д. Дорошенко подав по змозі повний і ясний перегляд того, як на протязі майже тисячеліття Україна та український народ були представлені в німецьких хроніках і творах німецьких авторів.

Про багатий зміст цієї великої і вельми цінної праці говорять вже самі розділи книги:

I. Найстарші відомості німецьких хронік про Київську Русь-Україну.

II. Козацька Україна XVII і початком XVIII. ст. в німецькій літературі.

III. Україна VIII. ст. в німецькій літературі, історії, в енциклопедіях і т. і.

IV. Німецькі подорожі і статистично-географічні описи України в другій половині XVIII ст. — м. і. також Галичина в німецькій літературі.

V. Україна в німецькій літературі XIX. ст. до початку 1860 р. — Історичні праці про українське козацтво.

VI. Україна й українська справа в німецькій науці і публіцистиці новішого часу до вибуху світової війни. — Занепад зацікавлення Україною в німецькій літературі у другій половині XIX ст. Розвиток українського національного руху і відношення до нього німецьких урядових кіл. Плян Бісмарка. Українці в Австро-Угорщині. Україна в працях німецьких дослідників і публіцистів кін. XIX. і на початку XX. ст.

VII. Світова війна. — Справа національної політичної самостійности України в освітленні німецької літератури і преси. Створення української самостійної держави і становище щодо цього німецької громадянської думки. Мир у Берестї-Литовському і події в Україні в р. 1918. Мемуарна література про ці події.

VIII. Доба після світової війни. — Українська справа в освітленні післявоенної публіцистики. Галицька справа. Німецькі наукові розвідки на полі українознавства в новіші часи.

IX. Українське народнє життя і українська народня поезія в німецькому дзеркалі.

X. Українська література в німецькому дзеркалі. Перші згадки про літературу в першій половині XIX. ст. Українська література в енциклопедіях і підручниках з історії літератури. Переклади з українських письменників. Найновіші німецькі праці з історії української літератури.

XI. Україна в німецькому красному письменстві. Анонімний роман і анонімна драма з XVIII. ст. Мазепа в німецькій поезії і т. і.

Мабуть поява подібної праці ще ніколи досі не могла викликати більшого зацікавлення, як тепер. Праця авторові безперечно вдалася: багато матеріялу і добре, головне — цікаво використаного. Виклад ясний, приступний, гарною німецькою мовою. Читається книжка дуже легко. З праці проф. Д. Дорошенка читач докладно і правдиво поінформується, як бачили Україну й українське життя на протязі близько тисячі літ німецькі автори, подорожники та дослідники. Проф. Д. Дорошенко, як це він сам зазначає в своїй передмові, свою працю обмежує до матеріялів, що походять виключно від німців, свідомо залишаючи все те, що про Україну писали ,хоч і німецькою мовою, представники інших народів, зокрема українці.

Свою працю, що безперечно не залишиться без широкого відгомону і серед німців, і серед українців, закінчує автор рядом цікавих думок, що їх ми, з огляду на їх велику вагу, а надто тепер серед історичних подій на наших землях, коротко тут згадуємо.

Хоч українсько-польська боротьба в Австро-Угорщині та українське національне відродження в Росії і не проходили без уваги в Німеччині, проте до вибуху світової війни українська справа, загалом беручи, знаходила в Німеччині мале зрозуміння. Коли ця справа протягом війни розвинулася у важну міжнародню проблему, то ні широке громадянство, ні провідні політичні і військові кола не були до того підготовані. Але крок за кроком німці „відкрили“ Україну, а саме — як прихильно наставлену силу, що з Німеччиною тісно звязана багатьома спільними інтересами.

Нещасливий для обох народів — німців і українців — висід світової війни погинув політичну співпрацю, що так багато обіцяла напочатку. Проте це не могло перервати навязаний тимчасовий духовий звязок, і з того часу Україна займає постійне місце в німецькому духовому і політичному житті. Провідні німецькі круги, як і широке німецьке громадянство ôсвідомляють собі, що Україна, завдяки її геополітичному положенні, призначена бути партнером у Східній Европі, якби констеляція там не виглядала. Це знов служить заохотою для німецької науки, літератури та публіцистики, і вони не пускають України й української справу з їхньої уваги.

ДК.

КОРОТКІ ВІСТКИ

* **Фашистівська Італія** обходила 6-ті роковини санкцій. Святкували цей день у свідомості, що тепер рішається на полях боїв те, що Англія у свій час наколла і що заподіяно Італії. Італійський посол у Берліні, Альфієрі, пише у звязку з тим у „Фелькішер Беобахтер“: „18. листопада — це для Італії гідний уваги день. Шість літ минуло, як Англія вирішила в Женеві знищити Італію економічно. Сьогодні ми памятаємо про це зокрема і ми рішені продовжувати нашу боротьбу безупинно“.

* **Совітський** народній комісар закордонних справ зложив у вівторок вранці в Москві заяву про становище совітського уряду в справі відомих нот між Фінляндією і Злученими Державами. В заяві обговорює нарком закорд. справ поодинокі точки фінської відповіді на ноту Злучених Держав.

* **Голова французької держави,** маршал Петен, відвідав у неділю пополудні дружину французького міністра війни, ген. Енсенжера, щоб їй висловити особисто своє співчуття.

* **Три ворожі літаки** атакували 18. XI. на одному відтинку східнього фронту свої власні становища і сильно їх бомбардували. Цікаво, що на цьому відтинку від днів не було вже ніяких бойових дій. Зовсім добре можна було бачити, як ті три большевики бомбардували совітські становища.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ЛИСТОПАД.

21. Пятниця — Соб. св. Михайла Ар.
22. Субота — Мч. Онифора

—————

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ ЗАМОВЛЯЮЧИХ У НАС КНИЖКИ, що покищо ДО ГАЛИЧИНИ не можемо книжок висилати, бо пачок до Галичини пошта ще не приймає. Усі такі замовлення просимо спрямовувати на адресу: „КНИГОТОРГ“, ЛЬВІВ, вул. Чарнецького ч. 12.

„Українське Видавництво“.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ П. Т. УЧИТЕЛІВ, що ні денників ні програм навчання на складі не маємо і тому *просимо їх у нас не замовляти.*

„Українське Видавництво“.

— УРОЧИСТА АКАДЕМІЯ. В неділю 23. листопада ц. р. в год. 16-ій (4 попол.) в Берліні в салі Гемайндегавз Люїзенкірхе на Шарльоттенбургу при Кірхпляц ч. 5. відбудеться урочиста академія з нагоди 20-ліття Великої Жертви під Базарем. — У програмі академії: реферат учасника полк. М. Шраменка, апель поляглих, декламації, збірна рецитація та виступи наших відомих співаків (чок): п. Л. Корецької і п. О. Орленка-Гишки та нашої піяністки п. А. Джулинської. Перед академією біля 12. год. в греко-католицькій церкві при Ґрайфенгагенерштр. 10, та в православній церкві при Кльостерштр. 73 відбудуться урочисті панахиди за поляглих під Базарем.

— ПОШТОВИЙ КУРС. Кандидаткам, що вислали до Українського Центрального Комітету прохання прийняти їх на поштовий курс, подається до відома: Поштовий курс пічнеться 3. грудня ц. р. Вступний іспит, від якого висліду залежить прийняття на курс, відбудеться дня 2. грудня ц. р. Особисте зголошення кандидаток дня 2. грудня в год. 8-ій рано в УЦК., Відділ Праці і Суспільної Опіки, Зелена ч. 26/7. Всім прийнятим на курс висилаємо окремі повідомлення поштою. — Український Центральний Комітет, Відділ Праці і Суспільної Опіки. 5х

— УПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ СВІТЛИЦІ в Кракові *повідомляє,* що реферат д-ра *Мирона Коновальця,* який через виїзд прелегента не відбувся в речениці, пересунений на суботу 22. XI. ц. р. на год. 19. Адреса домівки: Краків, вул. Зелена 26, м. 9. — Просимо явитися точно.

— В НЕДІЛЮ 23. листопада ц. р. відбудеться відчит проф. д-ра І. Раковського „Про походження українців“ у домівці УОТ (Адольф-Гітлерпляц 12, III. пов.).

— УСІХ СТУДЕНТІВ СТИПЕНДИСТІВ, які ще не прислали до КОДУС-у при УЦК в Кракові таких вимаганих залучників: 1) особовий листок, 2) заяву, 3) посвідку інскрипції, 4) 2 знимки — взиваємо, щоби вислали їх найдальше до дня 1. грудня ц. р. враз із своїми адресами, бо в противному випадку стримається їм виплату стипендійної рати за місяць грудень ц. р. — КоДУС.

— ДАРУНКИ НА ЯЛИНКУ ДЛЯ „БЛАКИТНОЇ ДИВІЗІЇ“. Шеф еспанської держави, ген. Франко, дарував для еспанської дивізії добровольців т. зв. „Блакитної Дивізії“, яка бореться на східньому фронті проти большевизму, різдвяні дарунки вартости майже 900.000 пезетів. Оборонець Алькасару, генерал Москардо, заступник Франка, вкоротці відїде на східній фронт, щоби особисто вручити дарунки Кавділя. Також управа міста Мадриту жертвувала для „Блакитної Дивізії“ 30.000 пезетів на різдвяні дарунки.

— В АМЕРИЦІ ПОДАЛИ ДО ВІДОМА НАЗВИ НОВИХ 7 ЗАТОПЛЕНИХ КОРАБЛІВ. Нюйорські морецькі круги опублікували назви чергових 7 кораблів, що їх сторпедували в останньому місяці з конвойованого транспорту з 53 кораблів і які зовсім певно затонули. Отже сторпедовано давніші норвезькі вантажники „Іля“ (1.583 тон) та „Ерікен“ (6.595 тон), як також давніший норвезький корабель-цистерну „Евіта“ (6.346 тон), що були в англійській службі, англійський вантажник „Пілертон“ (5.221 тон), давніший данський пароплав „Дорнгольм“ (3.177 тон), а теж грецький вантажник під англійським прапором „Ейрос“ (5.283 т.) та панамський корабель-цистерну в американській службі „Тігле“ (9.552 тон). Про оба останні повідомляли вже, що вони затонули, а як повідомляє „Есошіейтед Прес“ зі сторпедованих 15 кораблів устійнили вже назву 10-х.

— ЗЛОВИЛИ ВБИВНИКІВ ПРІМО ДЕ РІВЕРИ. Еспанській поліції вдалося арештувати в Аліканте колишнього червоноармійця та масового вбивника Еставаса, що брав участь у вбивстві основника Фаланги, Хозе Антонія Прімо де Рівери. — Як відомо, Прімо де Ріверу поставили, після довгомісячної вязниці та тортур у вузькій і темній келії алікантської тюрми, під стіну і розстріляли. Разом із ним повбивали ряд інших провідників Фаланги. А проте англійський архиепископ з Кентербері заявив був небаром після цього вбивства, що комуністичні банди червоної Еспанії — це є стання опора демократії в Европі.

— В СЕРЕДУ рано зударилися два особові поїзди перед двірцем Уено в Токіо. На основі дотеперішніх вісток було 20 осіб убитих і багато більше або менше важко ранених.

Багацтва Криму*)

Крим скриває в собі великі земні багацтва. В його озерах є хлористий магній, металевий магній, главберська сіл, гіпс, калій, столова сіль та інші. Всі ті багацтва озер майже не використані. Ще більші мінеральні цінності має Керчанський півострів. Там великі зложжя буру, йоду, соди та адсорберів. На Керчі викрито в останніх часах і великі поклади залізної руди.

Крім цього в районі Ташлик-Яр на північному березі Керчанської протоки є поклади кварцевих пісків, сировина для скляної промисловости. Південна частина Керчанського півострова багата і в сірчані руди.

Є ще на Криму і особлива сорта колоїдальної глини — кіл, потрібна для миловарної промисловости, а в виробленому вигляді — для чищення масел (адсорбер).

Щодо камяного вугля, то він лежить у Бахчисарайському районі, поблизу с. Бешуй.

Джерела нафти й природних горючих газів є на побережжі Керчанської протоки в Борзівці, Чонгелек і Черелек. Щодо лісів то вони займають на Кримі невелику просотрінь, бо всього яких 10 відсотків території.

Населення в Кримі не багато. Статистика з 1985 р. подавала 875,1 тисяч.

Жидо-большевицька комуна не дарма облюбувала Крим і створила там національний жидівський район — Лориндорфський. Починаючи вже з 1923 р., Крим був заселюваний жидами і кількість цих жидівських переселенців на початку 1936 р. осягнула число 24.012.

За большевицьких часів поширилася в Кримі велика металургічна промисловість, а то завдяки керченським залізним рудам. Назагал большевики надавали Кримові велике значіння і влучили його в склад першої вугольно-металургічної бази Союзу.

Крим відомий також із своїх великих тютюневих плантацій, а ріжноманітне рослинне багацтво дає змогу на розвій консервної промисловости. Зросла також і хемічна промисловість, що виросла на підставі комплексного використання соляних озер. Треба ще згадати промисловість будівельних матеріялів, а також рибну, яка займала поважне місце.

В Кримі родиться і чудова пшениця. Большевики створили на Криму і новий район бавовняної продукції.

Південна частина Криму здавна славиться культурою винограду, жовтих тютюнів та садівництва.

Тепле підсоння, близкість моря здавна зробили Крим курортним осередком особливо для хорих на груди. Щороку зїздилися сюди з усіх кінців бувшої царської імперії тисячі багатих лікуванців в Ялту, Алупку, Евпаторію, а бідніших в Алушту. Найбільш визначним осередком клііматичним була Ялта. В її околицях стояло роскішне царське дворище — Лівадія.

В. С-ко.

*) Гл. „Кр. В.“ ч. 255: „Дещо про Крим“.

Корабель „Маляя“ на довший час нездатний до бою

БЕРЛІН. — Англійський боєвий пароплав „Маляя“ німецькі підводні човни зробили вдруге в ц. р. на довший час небоездатним. Цей корабель їздив як охорона транспорту на весну ц. р. на Антлятику і був теж в охороні того транспорту на середньому Антлянтику, який заатакували 20 березня 1941 р. німецькі човни та без огляду на сильну оборону у значній мірі знищили. „Маляя“ дістав при цьому торпеду. Корабель відїхав до одного порту у Злучених Державах і був там місяцями в направі, що її тільки недавно скінчили А що італійські торпедові літаки ушкодили боєвий пароплав „Нельзон“ і він був все ще в направі в Гібральтарі, вислала англійська адміралція в його заступстві „Маляя“ на Середземне море, де теж сторпедували його підчас свого першого виступу на цьому терені німецькі підводні човни. Зогляду на ситуацію слід прийняти, що „Маляя“ буде на цей раз небоездатний ще довший час, як після торпеди, яку він дістав у березні.

ТУРЕЦЬКА ПРЕСА ПРО АМЕРИКАНСЬКО-ЯПОНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

АНКАРА. — Турецька преса заступала в середу рано при обговоренні американсько-японських переговорів, що саме відбуваються, погляд, що ці переговори не принесуть ніякого позитивного висліду, або в найкращому випадку обі сторони скористають на часі. Часопис „Ікдам“ пише, що це неможливе, щоби Японія і Злучені Держави дійшли до порозуміння, бо Японія мусіла б зрезигнувати в цьому випадку зі своїх життєво-важних претенсій. „Сам Телеграф“ вказує на останню промову Тоя і стверджує, що він влучно схарактеризував положення Японії. Японія окружена і мусить на всякий випадок пробувати, щоби розірвати обруч, який заложено довкола неї. „Джумгурет“ стверджує, що Японії розходиться в тих переговорах про питання смерти або життя. В питаннях важко знайти компроміс.

ЕСПАНСЬКІ ГОЛОСИ ПРО ЗАТОПЛЕННЯ „АРК РОЄЛ“.

МАДРИД. Урядове німецьке повідомлення про затоплення „Арк Роєлу“ та ушкодження воєнного корабля „Маляя“ німецькими підводними човнами на Середземному морі, подала еспанська преса в сензаційному оформленні: в урядових еспанських кругах оцінюють затоплення „Арк Роялу“ та ушкодження „Маляя“, як прояв широко подуманих дій у всьому медолазійському та середземноморському просторі. Зокрема цікавить пресу питання, скільки насправді німецьких підводних човнів та від коли вони є на Середземному морі і як вони туди продісталися. У звязку з тим обговорюють позицію Гібральтару, що на думку часописів вельми втратив на значінні, як панівний бастіон над морським проливом. „Пуебльо“ вважає, що втрата „Арк Роялу“ є для Англії ще більша, як втрата „Гуда“ та що вона є поважним зменшенням офензивної і дефензивної спроможности англійського морського потенціялу.

РУЗВЕЛТ ДОМАГАЄТЬСЯ ДАЛЬШИХ 6,7 МІЛІЯРДА ДЛЯ АНГЛІЇ.

ВОШИНГТОН. — Президент Рузвелт зажадав, як подає „Есошейтед Пресс“, дальших 6687 міліонів долярів для армії. Далі північно - американський президент прихильно заопінював закон, що даваби повновласть міністрові війни розпоряджати матеріялом на основі закону про винаєм і позички, який закуплено від 11. березня 1941 р. для армії. Далі він жадав триста-вісім міліонів долярів для фльоти.

СТУДЕНТИ НА СТУДІЇ — НАРІД ПОМОЖЕ!

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.“: Передплату треба вилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва“ Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеськоі кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79